

VÁCLAV VANĚČEK — 60 LET

Šedesáté narozeniny jsou důležitým životním jubileem každého člověka. Zamýšlení nad dílem toho, kdo v našem společenském životě nereprezentuje jen svou osobu, ale je zároveň představitelem rozvoje celého vědního oboru, dává při podobné příležitosti možnost hodnotit nejenom jeho vlastní práci, ale i přínos všech těch, které svým příkladem vedl, inspiroval a učil. Probíhá-li pak tvůrčí období jeho života v době naplněné bojem hospodářských, politických i ideologických systémů, můžeme v jeho díle hledat i odraz společenských převratů a velkých myšlenek.

Profesor Václav Vaněček, který se dožívá v tomto roce svých šedesátin, vytvořil ve své dosavadní práci dílo mohutné a pestré. Jeho boj o vědeckou pravdu v právní historii, který zahájil již při svém vstupu do literatury tohoto vědního oboru, znamenal nástup nových tvůrčích myšlenek. Už jeho první práce přinesla do naší historie nové pohledy, opřené o poctivou a tvrdou práci a zároveň plně tvůrčí fantazie, bez níž není dílo historika myslitelné. Krok za krokem odkrýval ve svých dílech překvapivě nové pohledy na vývoj středověkého státu a práva v naší zemi a zařadil se tak do řady učenců, kteří si získali velké zásluhy o rozvoj vědního oboru s tak bohatými tradicemi.

Nikdy však nebyl vědcem uzavřeným do své pracovny. Boj pokrokových a reakčních sil, který vřel s překvapivou intenzitou právě na půdě vysokých škol jej přitahoval a nutil k tomu, aby v něm hledal své místo. Svě místo jako vědec, své místo jako vysokoškolský učitel, působící na řady svých posluchačů. Pokrokový postoj profesora Vaněčka za insigniády mu vynesl nemilost vedoucích představitelů právnické fakulty právě v době, kdy jiní lidé zde zakládali své profesorské kariéry. Jeho politický zápas však byl už tehdy opřen o výsledky jeho vědeckého výzkumu. Boj o nové poznatky ve vědě byl mu zároveň i bojem za politickou orientaci, snahou vyslovit svůj názor k ožehavým problémům doby. Proto právě v třicátých letech psal své Kapitoly z dějin Karlovy university a v době okupace studoval problematiku vzájemného vztahu mezi českými zeměmi a německou říší.

Vaněčkova cesta k marxistickému světovému názoru a do řad Komunistické strany Československa byla logickým vyvrcholením jeho politického i osobního vývoje. Svoji cestu k marxistickému světovému názoru vybojoval s úpornou a otevřenou poctivostí. Zúčastnil se všech politických bojů, které byly vedeny na právnické fakultě před únorem 1948, věnoval množství svého času výchově mladé generace právníků a s obětavým sebezapřením nezapomínal ani na další vědeckou práci. Jeho „Prvních tisíc let“ bylo přínosem prvního řádu pro rozvíjející se marxistickou vědu o státu a právu a oázou nových myšlenek v období, které suše přežvykovalo citáty a fráze. Nebyl to snadný boj, který profesor Vaněček tehdy vedl. Musil hájit oprávněnost své cesty za pravdivým poznáním vývoje státu a práva a za marxistickým světovým názorem proti útokům zleva i zprava. Jeho zásluhou je, že tento boj dovedl vybojovat a že dokázal najít cestu k vědecké pravdě omyly a chybami druhých, i svými vlastními.

Již tím se zařadil do řady těch, kdo si získali veliké zásluhy o rozvoj vědy o státu a právu. Jeho boj, opírající se o vědeckou poctivost a velkou erudici, mu získal přátele i žáky, takže se stal představitelem československé právní historie ceněným a uznávaným doma i za hranicemi.

Profesor Vaněček, kterému byl k 20. výročí osvobození ČSSR propůjčen Řád práce, vybojoval pro právní historii čestné místo i při nové organizaci vědecké práce v naší republice. Množství času a svízelné organizační práce pomohlo zajistit dobré pracovní podmínky pro řadu dalších právních historiků a otevřelo cestu novým úspěchům tohoto vědního oboru.

Jeho přátelé, spolupracovníci i žáci v plném uznání jeho poctivé a usilovné práce mu přejí plnou svěžest a pohotovost do další práce k lepší budoucnosti československé právní historie.